

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98. maddesi ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca, **Tarım Ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sezai Temelli

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

Karadeniz Bölgesi'nde on binlerce ailenin geçim kaynağı olan çay tarımı, bölge ekonomisi açısından hayati bir öneme sahiptir. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2025 yılı yaş çay alım fiyatını kilogram başına 25,44 TL olarak açıklamıştır. Oysa 2024 yılında yaş çay alım fiyatı 17 TL olup, buna ek olarak 2 TL destekleme primi verilmişti. Bu yıl ise açıklanan fiyatta herhangi bir destekleme primine yer verilmemiştir.

Ziraat odaları ve üretici birliklerinin verilerine göre çay üretiminin kilogram başına maliyeti 26-29 TL arasında değişmektedir. Üreticilerin geçinebilmesi için ise destekleme dahil en az 35-36 TL seviyesinde bir fiyat gerektiği ifade edilmektedir.

2025 yılının ilk dört ayında enflasyon %37,86 olarak gerçekleşmiş, tarımsal girdi fiyatlarındaki artış %37,9'a ulaşmıştır. Bu koşullar altında yapılan %33'lük fiyat artışı yetersiz kalmış ve açıklanan yaş çay fiyatı enflasyon karşısında reel olarak daha ilk günden erimiştir. Üreticiler zarar etmekte, borçlanmakta ve bankalara mahkûm hale gelmektedir. Ayrıca yaş çay alım fiyatının hangi yöntemlerle belirlendiği konusunda kamuoyuna yeterli şeffaflık sağlanmamaktadır.

Bu bağlamda:

1. 2025 yılı yaş çay alım fiyatı hangi maliyet analizleri ve verilere dayanılarak belirlenmiştir?
2. Açıklanan 25,44 TL'lik fiyatta destekleme primine neden yer verilmemiştir? Yaş çay destekleme primi tamamen mi kaldırılmıştır? Kaldırılmadıysa bu prim neden ayrı olarak belirtilmemiştir?
3. Açıklanan fiyatın üretici maliyetlerinin altında kalmasına ilişkin olarak Bakanlığınızın yaş çay alım fiyatını yeniden değerlendirmeye yönelik bir çalışması var mıdır?
4. Yaş çay üreticilerinin korunması amacıyla Taban Fiyat uygulamasının hayata geçirilmesine yönelik bir planlama yapılmakta mıdır?

5. Türkiye, dünyanın beşinci büyük çay üreticisi olmasına rağmen, neden üreticisine en düşük alım fiyatını veren ülkeler arasında yer almaktadır? Bu durumu değiştirmeye yönelik bir politika değişikliği planlanmakta mıdır?
6. Çay üretiminde uygulanan kota ve kontenjan sistemlerinin kaldırılmasına dair bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
7. Yaş çay üretiminin yıllık toplam miktarı içerisinde özel sektör işletmelerinin alım oranı nedir? Bu kapsamda özel sektörün piyasadaki payına ilişkin güncel veriler nelerdir?
8. Bakanlığınız tarafından açıklanan yaş çay taban fiyatının, özel sektör tarafından uygulanıp uygulanmadığına dair herhangi bir denetim mekanizması yürütülmekte midir? Özel sektörün bu fiyatın altında alım yapmasının önüne geçilmesine yönelik ne tür önlemler alınmaktadır?
9. Özel sektör firmalarının üreticiden satın aldığı yaş çayın bedelini zamanında ve eksiksiz olarak ödeyip ödemediğine ilişkin Bakanlığınız veya ilgili kamu kurumları tarafından düzenli bir izleme ve takip süreci yürütülmekte midir?
10. Üreticilere yaş çay bedelini ödemeyen ya da ödemelerini geciktiren özel sektör firmalarına yönelik herhangi bir idari yaptırım veya cezai işlem uygulanmakta mıdır? Bu tür uygulamalara yönelik mevzuat çalışması yapılması planlanmakta mıdır?